

#2

ARTcoWORKers Nieuwsbrief

**Programma: Erasmus+ KA2
Samenwerking voor innovatie en
uitwisseling van goede praktijken,
KA227
Partnerschappen voor creativiteit**

**Projectperiode: 01.04.2021 –
31.03.2023.**

**Aannemer: Nationale Agentur Bildung
für Europa beim Bundesinstitut für
Berufsbildung, Duitsland**

**Contractnummer: KA227-3E79C94F
Coördinator: Verein zur sozialen und
beruflichen Integration e.V., Merseburg,
Duitsland**

ARTcoWORKers

artcoworkers.eu

Funded by
the European Union

The sole responsibility of this publication lies with the author. The European Union is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Creative Commons Copyright, 2021, Attribution-ShareAlike 4.0 International Licence, BY-SA. You are free to share, and adapt this material under the terms of the authors' Creative Commons Licence.

Beste lezers,

We zijn verheugd u de tweede editie van de "ARTcoWORKers"-nieuwsbrief te kunnen presenteren. "ARTcoWORKers" staat voor "Kunst en mensen met een beperking - coöperatief digitaal werken voor inclusie tijdens de pandemie". Dit is een project in het kader van het Europese Erasmus+ speciale programma voor strategische partnerschappen in de creatieve industrie om met de gevolgen van de pandemie om te kunnen gaan. De Training Workshop in Skopje staat deze editie centraal.

De eerste ArtCoWorkers training workshop heeft plaatsgevonden in Skopje, Noord Macedonië, 4-8 april, 2022 en werd gevolgd door 15 trainers uit project partnerlanden. Deelnemers hadden de uitdagende opgave om door een programma te gaan vol met verschillende belevenissen, om het concept curriculum van de training cursus te toetsen en natuurlijk om te netwerken. De dagen waren vol met vruchtbare discussies en praktische aspecten over het zo inclusief mogelijk maken van kunst en cultuur.

De training werd georganiseerd door Shadows and Cloud, aangezien zij de specifieke kennis hebben over schaduwtheatervoorstellingen, de verschillende taken rond het regelen van de voorstelling zoals het schrijven van het script, het maken van figuren, installaties voor schaduw voorstellingen enzovoorts. De methode van het schaduwtheater werd gepresenteerd aan de groep waarna de leden uitgenodigd werden om een voorstelling te maken met schaduw binnen de veilige ruimte dat was vastgesteld tijdens de training.

ArtCoWorkers training workshop heeft als doel om volwassen trainers te trainen: trainers van de kunst- en culturele tak in de ARTcoWORKers training cursus en toekomstige trainers voor de pilot training, Ook heeft de training als doel om de schaduw theatervoorstellingen in de gemeente van elke partner voor te bereiden en ook om te werken met het FairShares platform, door het maken van idee workshops en het gebruiken van een planner/canvass. Aan de deelnemers werden de inhoud en de methodologie van het curriculum en de training cursus in een coöperatieve en experimentele manier geïntroduceerd. KHUF en VSBI introduceerden het FairShares model en de al ontwikkelde hulpmiddelen zoals het platform, het canvass en de planner.

Shadows and Clouds theater heeft ook een voorstelling gegeven in hun duurzame theaterruimte in het hart van Debar maalo. De studietour vond plaats in Collective Veternica en nam de deelnemers mee in een zelfontdekkingsreis door schilderen, beweging en vocale improvisaties in hun gemeenschappelijke ruimte. Heel veel creatieve energie, levendige herinneringen en afspraken voor een inclusievere toekomst waren de opbrengsten. Het team van partners kijkt uit naar het volgende transnationale project ontmoeting dat in juli 2022 in Leid 2 al plaatsvinden.

„Ik heb geleerd mijn waarden te zien via anderen”

Ervaringen van gehandicapte deelnemers van de training in Skopje

HILDA, AUTISTISCH VROUW:

"Ik heb meerdere waardevolle dingen geleerd, ook als een autistisch vrouw, de standpunt van anderen, wat heb ik anders nooit gekund. Ik heb geleerd mijn grenzen te stellen en durven om hulp of meer ruimte te vragen als dat nodig is. We hebben een leuk spelletje gespeeld: iedereen had een stuk papier op zij/haar rug geplakt en anderen hebben mooie dingen opgeschreven over die persoon. Mijn les was deze keer: ik heb waarden die alleen anderen zien en ik ben dankbaar voor deze meningen. Ik zou mijn stukje papier met hartverwarmende woorden op mijn wand hangen. "

MARCELL, BLINDE MAN, AMATEUR ACTEUR:

"Ik heb meerdere technieken verworven die ik in de praktijk kan gebruiken, vooral in de vakken communicatie en marketing. Ik heb meerdere argumenten geleerd hoe kan ik anderen in kunst meenemen. Als een blinde man, door de schaduw training heb ik een andere manier geleerd over schaduw die objecten werpen."

ZSUZSA, BEKWAME POPPENSPEELSTER:

"De schaduw presentatie die hebben we al in Hongarije gedaan past heel goed in het project qua thema en oplossingen. De technieken, hulpmiddelen en benaderingen die we hebben geleerd tijdens de training hebben extra inspiratie gegeven. En niet alleen om een speciale stuk creëren maar ook training voor trainers. Ik heb deze suggesties ontwikkeld en ben blij dat ik ze aan de groep door mocht geven."

Meningen vanuit het perspectief van een toekomstige trainer

Skopje, mooie creatieve persoonlijkheden, ARTcoWORKers traineeprogramma: de cocktail voor een perfecte week. Ik begon met een open geest en een enorme nieuwsgierigheid en ik vertrok met veel nieuwe vrienden en rijke ervaringen in de wereld van kunst en handicap.

Het Erasmus+ uitwisselingsprogramma opgezet door vier partners, VSBI en KHuF uit Duitsland, People First uit Hongarije, Shadows and Clouds uit Macedonië en Vitalped uit Nederland, heeft tot doel: het samen creëren van een gemengd inclusief leren voor iedereen met of zonder beperking die zijn of haar eigen creativiteit wilt ontwikkelen en het zelfstandig leven wilt versterken door de rijke artistieke mogelijkheden van schaduwtheater.

Het was op de drempel van de lente, de eerste week van april. Ik herinner me dat we aankwamen uit het regenachtige, koude Nederland in warm Skopje, waar onze collega's van Shadows and Clouds uit Macedonië, de beste gastheren ooit, ons 's nachts de stad lieten zien en we proefden de lokale keuken. De volgende ochtend, op het allereerste uur begonnen we met het programma. Het was een strak, vol schema, er was geen tijd te verliezen. We begonnen met een warming-up en een introductieronde. Mooie mensen met mooie verhalen, allemaal met gevoeligheden die we openlijk met elkaar deelden. Het enige ding was dat de helft van de groep elkaar kende, de andere helft helemaal nieuw was. Wij, de nieuwe, moesten veel inhalen. Het heeft ons veel energie gekost en ik denk dat we hierdoor allemaal wat feedback hebben gemist. De volgende keer moeten we een inchecktijd plannen, zodat we allemaal op hetzelfde niveau kunnen beginnen.

De makers van blended learning en de toekomstige trainers hebben de modules ervaren en geholpen om ze te verbeteren door feedback te geven, met als hoogtepunt een schaduwtheatershow aan het einde van de vierde dag, een toneelstuk dat we in vier teams hebben gemaakt. Alle teams zetten het leven van een druppel in een van de vier seizoenen op het scherm. Mijn team en ik mochten in de hete zomer het geloof van de druppel presenteren. De vrije tijd werd ook gevuld met leuke excursies, zoals wandelingen door de rijke geschiedenis van de stad, een studiereis naar het atelier Partisan Print en als laatst een bezoek aan het schaduwtheaterpresentatie Alice in wonderland van Shadows and Clouds in hun eigen kleine maar zeer invloedrijke theaterzaal in het centrum.

Ik hoop dat ik door mijn ervaring met inclusiviteit en kunst een bijdrage kon leveren aan deze training. Ik ben zo dankbaar dat ik de kans had om aan dit programma deel te nemen. Het heeft me veel gebracht, heeft me hulpmiddelen gegeven, instrumenten, inzichten voor het opzetten van een creatieve workshop met schaduwtheater in een inclusieve groep deelnemers, waar ieder van ons op een gelijk niveau deelneemt om een gemeenschappelijk artistiek doel te bereiken. Ik sta te popelen om de kennis en de module in het najaar toe te passen met een groep in Nederland en een groep in Roemenië tijdens Outsider Art Camp. Ik ben zo vereerd dat onze vrienden uit Macedonië mij met het TINY SHADOW THEATER (SHADOW THEATER KIT – Shadows and Clouds.) dat ik zeker zal gebruiken in beide kampen in het najaar en ook in mijn bibliotheekwerk cadeau hebben gegeven. In het theater moeten we allemaal bijdragen en elke rol is even belangrijk.

Lijnen en vormen Blended Learning Workshops voor ziende en slechtziende mensen.

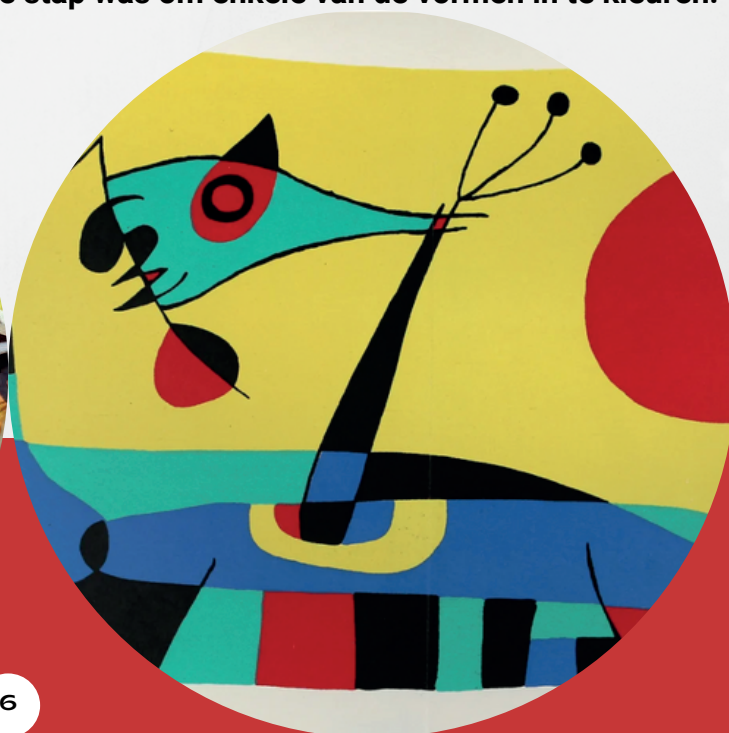
Het is aangetoond dat gecombineerde onderwijsvormen (e-learning / klassikaal leren) flexibel kunnen worden aangepast aan de behoeften van mensen met een beperking / verschillende groepen. Bij de voorbereiding van de workshop is het belangrijk ervoor te zorgen dat elke deelnemer beschikt over de benodigde materialen (in dit geval computer, Miro account, pen en papier) en dat er ruim voldoende tijd is. Alle stappen moeten achteraf worden besproken om de resultaten aan de slechtziende deelnemers te illustreren.

De deelnemers werd gevraagd om hun favoriete dier samen te stellen uit geometrische vormen op het miro board. Voor deze stap kregen slechtziende deelnemers geometrische vormen gemaakt van karton, zodat de dieren op die manier konden worden samengesteld. Deze stap diende als inleiding voor het creatieve werk. De gecreëerde figuren werden beschreven.

In het laatste deel van de workshop werd - verwijzend naar de titel van de workshop (Vormen en lijnen) - de kunstenaar Miro kort voorgesteld. Zijn tekeningen en schilderijen bestaan bijna uitsluitend uit lijnen en geometrische vormen. Als vertegenwoordiger van de surrealistische kunst vertegenwoordigt hij een hoog potentieel aan abstracte ruimten die interessante theoretische en praktische aanknopingspunten bieden met betrekking tot inclusie. Een ziende deelnemer werd gevraagd om één van de schilderijen van Miro te beschrijven, terwijl de anderen het schilderij niet zagen en probeerden de beschrijving te volgen. Vervolgens werden de deelnemers gevraagd om een vel papier te verfrommelen en er met een potlood verschillende lijnen en vormen op te tekenen die ze op het papier kunnen zien en ook voelen. De laatste stap was om enkele van de vormen in te kleuren.

By Annika Hirsekorn, KHuF.

De kracht van Schaduw Theater

De visuele en expressieve uitvoeringstechniek met licht en schaduw, door middel van objecten, poppen en lichamen wier schaduwen geprojecteerd worden op schermen wordt schaduw theater genoemd. Vaak verward met theater voor kinderen, kunnen schaduwen de ziel raken van het publiek van elke leeftijd. Schaduwspeel is een van de eerste manieren van spel dat geïntroduceerd wordt aan baby's op hun jongste leeftijd, door de bewegende schaduwen op de muur. In een latere fase zien we kort schaduwen langskomen in het schoolcurriculum, in sommige landen op de peuterspeelzaal en voor andere landen op de basisschool. Om iets over de geschiedenis te vertellen, de 21e eeuw vce eeuwenoude technieken uit China, Indonesië, Egypte en Turkije zijn de meest voorkomende traditionele schaduw beoefeningen die zelfs vandaag de dag nog worden gebruikt. Terwijl vroeger het creëren van schaduwpoppen en scenografie erg afhankelijk was van handgemaakte hulpmiddelen, die natuurlijke lichtbronnen gebruiken zoals een kaars, zowel natuurlijke materialen zoals dierenhuid, is er tegenwoordig een overvloed aan elektrische en digitale verbeteringen die goed van pas komen. Van overhead projector, grafoscoop, reflector, hand lampen, led en UV licht naar de zaklamp op uw telefoon. Poppen en sets kunnen gemaakt worden van elk materiaal dat u maar kunt bedenken, papier, karton, plastic, stof, metaal, hout maar ook elk gerecycled materiaal.

Kleur in schaduw theater wordt gemaakt met gebruik van doorzichtige materialen zoals geverfde folies, gekleurde filters, glas, röntgenfoto's en zelfs sommige stoffen en dun papier. Inpakpapier met glitter of spiegels kunnen pure magie vertonen op het scherm.

Een van de belangrijke elementen van schaduw theater is de inclusieve dimensie, dat ook in de spotlight van ArtCoWorkers staat. Deze uitvoerende kunst verwelkomt acteurs, muzikanten, voice over artiesten en regisseurs van elke afkomst en fysieke of mentale capaciteiten. Het geeft ruimte voor creatieve ontdekking en belangrijke contributie op zoveel niveaus, omdat de schaduwen niet verschillen. Het bewegen van schaduwpoppen vereist zo weinig inspanning en een solide techniek, maar het is ook open voor vrije interpretatie wat betekent dat iedereen met poppen kan optreden. Acteurs oefenen door de poppen vast te houden en ze te manipuleren in de gerichte richtlijnen, maar vaak zijn schaduw optredens de resultaten van een gezamenlijk creatief initiatief, wat makkelijk inclusief kan zijn en beschouw het inclusieve aspect als het maken van de uitvoering. Aangezien deze vorm van kunst grotendeels visueel is, heeft het niet per se het gebruik van woorden nodig, daarom is het heel gewoon voor een schaduw theater optreden om geen woorden te bevatten.

Heel weinig theatergezelschappen in de wereld treden op met alleen schaduwen, terwijl de meerderheid van poppen en drama theatergezelschappen schaduwen gebruiken als een begeleidend segment in aparte scènes, of als verbeelding van de karakters in het spel. Wanneer dit gecombineerd wordt met andere vormen van visuele en uitvoerende kunst, spreken we meestal over animatie, dans, film, object theater enzovoorts.

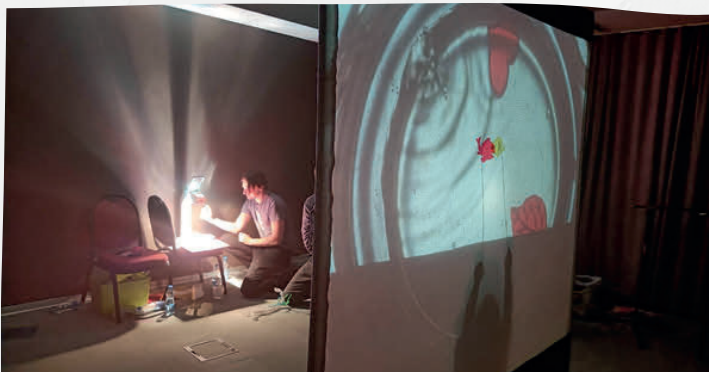
Door Aleksandra Stojanovska,
Shadows and Clouds

Volg het Witte Konijn (om kennis te maken met schaduwtheater)

Op onze avontuurlijke reis naar Skopje konden we het witte konijn volgen naar zijn konijnenhol om daar meer te weten te komen over de creatieve kunst van schaduwtheater. Het witte konijn leidde ons creatief door de lente, zomer, herfst en winter.

Ook liet het konijn ons een belangrijke regel zien over schaduwtheater: er kan geen schaduw zijn zonder (de) ...

Door Matthias Piel, VSBI